

חינוך בפרשה- פרשת ויחי

הרב יחיאל מיכל מונדרוביץ', מרצה באחיה

סוף טוב

תהליכים רבים מתבהרים רק בסופם. לדוגמא, הרוצה להקים ולבנות בנין רב קומות, תחילה יחפור לעומק! הבא להצמיח ולהפרות שדה, בתחילה יחרוש ויהפוך באדמה. זר יביט ויתמה, כאן בונים? אני רואה שהורסים! על כך אומרים, ובצדק, 'לטיפש - אין מראים חצי עבודה...' כך גם בחינוך. אדם עובר תהפוכות ושינויים עד שמתעצב. הירידות הם חלק מהעליות. ההרס הוא חלק מהבנייה. כולנו קראנו על הזחל שהופך לגולם בשביל להתפתח לפרפר מרהיב. נערים רבים הופכים ל'גלם' בשלבי התפתחותם. עם סבלנות ותבונה של החכם, המסוגל כן לראות חצי העבודה נראה גולם זה נעשה לאדם איכותי. לעתים יש 'ללוות את התהליך', להתערב ולכוון, ולעתים להרפות.

אתה באמצע קריאת ספר עלילתי, מחשבותיך ורגשותיך אפופים קורי מתח, לפתע תגלה כי הפרקים האחרונים חסרים. מישהו קרע מתוכו עמודים. מה תרגיש? תוצף בלבול רגשי. השכל לא יבין נכון ולא מסוגל לנחש בעצמו את עלילת המשך. 'האיש הרע' בסיפור הוא באמת כך? והסכנה האורבת? ומה עם המסכן ההוא? מה קרה בסוף?...

העלילה המרתקת ביותר, בעלת תוצאות מפתיעות ומהפכניות, היא האדם. על ספר עמוק ומורכב זה נאמר *זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם...הַקִּבְ"ה, גִּדַּל הָעֶצֶה וְרַב הָעֲלִילָה אֲשֶׁר עִינְיָהּ פְּקָחוֹת* על *כָּל דָּרָכָיו בְּנֵי אָדָם*, הינו כל יכול, הוא רוקם מארג אנושי שמתגלגל עדי שלימות. הוא מסבב כל הסיבות, ספר ייחודי ואישי, מפותל ומרתק, ספר סופר וסיפור.

כמה תהיות ושאלות חשו אחי יוסף במהלך הסאגה המצרית. ירדו לשבור בָּרַ וְהִנֵּה מוֹאשְׁמִים בְּרִיגוּל. המשנה למלך יודע עליהם הכל, ועוד מוסיף לחקור ולשאל. כסף מושב באמתחותיהם. בנימין הצדיק נתפס עם הגביע. על מה עשה ה' ככה? קרועי בגדים ניצבים מבולבלים ופוחדים. וברגע אחד הכל מתבהר. שתי מילים והכל מובן. *אֲנִי יוֹסֵף*.

רבינו החפץ חיים היה דורש שבמהלך הגלות ממששים אנו *כְּעֶיֶר בְּצַהֲרִים*. גזירות. קשיים. ניסיונות. מצפים מתוך אמונה וביטחון ליום בו הקב"ה יכריז בקול גדול אני ה'! הוא ירים את מסך המסתיר ויגלה את מרקם העלילה, נראה עין בעין שהכל מדויק להפליא. כל פרט ואירוע 'בסיפור המתגלגל' תפור בשלימות! צריך רק להמתין בסבלנות לסוף! כך במעשה שעבוד מצרים, קשייה ומכותיה, עד למעמד הר סיני. כך בסיפורים רבים שיש להתרומם גבוה כדי לראות התמונה בשלימות, כמו מעשה רות ובוועז, מרדכי ואסתר, ועוד רבים, ובימינו, מעשה בבחור ישיבה...

אמרנו להתרומם. ככל שהמחנך נישא באישיותו, מתעלה מעל שיקולים קטנים ואינטרסים צרים ואישיים, יטיב לראות ולקוות ל'סוף הטוב' בעלילת כל תלמיד ותלמיד. אוי לו למחנך שתולש עמודים אחרונים מ- סֶפֶר תּוֹלְדֵת אָדָם, הנכתב בידי שמים, ותולש בחור מישיבתו! מחנך חכם כן רואה חצי עבודה, ובעיני שכלו רואה בניין רב קומות! טיפש כורת עץ בעונת השלכת בטענה 'איני רואה פירות'. המטפח בסבלנות, ואף מתלכלך בַּבְּצָה בתהליך החריש וזריעה, יזכה בסוף לפרי הלולים. אילו היו בני יעקב, 'באמצע הסיפור, 'הורגים את המשנה למלך מצרים... אסור לקחת אחריות ב'דיני נפשות' ללא הכרעה של בית דין מומחה, גדול בישראל המבין ועוסק בסוגיית החינוך.

שח לי משגיח בישיבה קטנה, כי פגש בתלמיד מלפני עשרות שנים. מולו עומד אברך ת"ח מופלג, עורך ראשי במכון תורני. יכולותיו הוכחו ברמה בינלאומית, ואלפים ורבבות נהנים לאורו. המשגיח רואה, והבזקי זיכרון עולים בראשו. הרי זה הבחור שבישיבה הסתבך שוב ושוב. מרדן היה ושבר מוסכמות. מרוכב היה מבחינה חברתית, זהותו האישית פרועה, ואף לכוד בחבלי יצר הרע. בין רבני הישיבה היו שציידו בהרחקתו. 'חב לאחרינא', 'לא יצא ממנו כלום', 'למען ישמעו ויראו'. המשגיח דנן רואה מולו כעת 'האדם עץ השדה' בהתפתחותו הנאה, ונזכר מהשיח בחדר צוות, שמח שדעתו - דעת מיעוט - התקבלה אז, 'הוא כמו ספר מורכב, צריך בסבלנות לקרוא עד הסוף...'

מי יתן נהיה מסוגלים לראות, ואף לאהוב, גם 'חצי עבודה'. החכם הרי יודע כי דווקא לספרים המסובכים, לעלילות הכי מורכבות, להם סוף בריא ועשיר, הרבה יותר מספרים שגרתיים רדודים. לא למהר לתלוש!

בהצלחה בעבודת הקודש!

יחיאל מיכל מונדרוביץ'

123ymm@gmail.com